

Вступ до історії та громадянської освіти

5-Б клас

(автори: Бакка Т. В., Желіба О. В., Мелещенко Т. В., керівник авторського колективу — Щупак І. Я.)

№	Тема	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності	Дата	Домашнє завдання
1	Вступ	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: людина, суспільство, історія, громадянська освіта. Уміння: - пояснює місце людини у суспільстві в минулому і сьогоденні; - використовує в навчальній діяльності компоненти підручника Ставлення: - поводить з повагою до гідності інших осіб	05/09	Опрацювати §1
Тема 1: Я у суспільстві, часі та просторі				
2	Я – людина. Самоідентифікація	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: ідентичність, особистість, права людини Уміння: - обґрунтовує унікальність та неповторність кожної людини; - пояснює, чому і якими правами від народження наділена кожна людина; - називає порядок дій у випадку порушення прав дитини; - обґрунтовує небезпеку замовчування порушення прав людини; - наводить приклади протидії порушенням прав людини Ставлення: - поводить з повагою до гідності інших осіб; - обґрунтовує необхідність захищати права людини і громадянина та дотримуватися обов’язків громадянина; - конструктивно реагує на випадки утисків, насилля та вияви нерівності або несправедливості, не замовчує їх; - визнає успіхи та досягнення інших осіб	12/09	Опрацювати §2
3	Самореалізація людини	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: цінності, гідність, подія Уміння: - адаптує свою поведінку до нових ситуацій, зважаючи на набутий досвід; - визначає значущість історичної та сучасної події для людини і суспільства; - детально описує та характеризує в цілому себе й інших осіб за різними ознаками (інтереси, світогляд тощо); - гнучко та конструктивно взаємодіє з новими людьми, адаптується до нових місць та ситуацій	19/09	Опрацювати §3

		Ставлення: - визнає відповідальність за свою поведінку, якщо вона призводить до порушення гідності інших людей чи до неможливості реалізації їх прав; - намагається зрозуміти краще своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їх погляду; - пропонує, як можна змінити те, що його не влаштовує		
4	Я у родині	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: особистий простір, соціалізація, традиція, правила Уміння: - визначає способи власної співучасті в житті родини; - визначає негативні емоції та застосовує способи їх опанування та реакції на них; - описує почуття, емоції та потреби, що мають інші люди Ставлення: - дотримується вимог щодо непорушення особистого простору інших осіб; - виявляє порушення права на особистий простір та протидіє цьому; - зважає на емоції та почуття інших осіб у своїй поведінці	26/09	Опрацювати §4
5	Людина і людство в часі	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: століття, тисячоліття, система літочислення, Уміння: - пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік — століття — тисячоліття); - розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах; - розташовує події в хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю; - встановлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу; - встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя)	03/10	Опрацювати §5
6	Людина і людство в просторі	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: історична карта Уміння: - виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення; - визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження	10/10	Опрацювати §6
7	Україна на картах упродовж історії	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: етнокультурний регіон, державний кордон Уміння: - зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів; - пояснює, що вдалося та не вдалося досягти під час виконання роботи	17/10	Опрацювати §7

8	Узагальнення з теми		24/10	
Тема 2: Джерела пізнання суспільства				
9	Комунікація, інформація, медіа	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: інформація, джерела інформації, масмедіа Уміння: - розрізняє джерела інформації за видами (матеріальні/нематеріальні, первинні/вторинні, текстово-візуальні тощо)	07/11	Опрацювати §8
10	Медіа і демократія	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: свобода слова, подія, причини і приводи, результати, наслідки Уміння: - виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів; Ставлення: - виявляє мову ворожнечі	14/11	Опрацювати §9
11	Я і Інтернет	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: Уміння: - пояснює способи нагромадження та пошуку інформації; - використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів; Ставлення: - дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні та повсякденному житті;	21/11	Опрацювати §10
12	Аналіз джерел інформації	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: факт, судження, пропаганда, фейк, терміни поняття Уміння: - формулює питання різного типу до тексту/медіатексту, візуальних джерел; - пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття, які вжито в запропонованих джерелах; - формулює запитання щодо достовірності інформації з різних джерел; - застосовує критерії визначення достовірності інформації (з допомогою вчителя); - розпізнає прояви маніпулювання інформацією на конкретних прикладах; - зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти	28/11	Опрацювати §11
13	Усні, письмові та аудіовізуальні джерела інформації	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: явище, процес Уміння: - розрізняє тексти соціального й історичного змісту; - добирає інформацію за заданими критеріями;	05/12	Опрацювати §12

		- виокремлює основне і другорядне в тексті; - виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах		
14	Речові, лінгвістичні та етнографічні джерела інформації	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: артефакт, Уміння: - наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; - використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення, музейні експозиції, власні спостереження; - порівнює однотипні пам'ятки історії, природи та культури й пояснює їх значення	12/12	Опрацювати §13
15	Історичні пам'ятки	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: історична пам'ятка, архів, музей Уміння: - визначає риси/ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; - визначає тему й походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації; - визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) й ілюстративний матеріал з історичним періодом (в межах теми); Ставлення: - дотримується визначених правил і пропонує у разі потреби зміни до них під час організації подорожей для пізнання пам'яток історії та культури, туристичних об'єктів, а також для прогулянок і відпочинку;	19/12	Опрацювати §14
16	Узагальнення з теми		09/01	Повторення теми 2
Тема 3: Моя громада та її історія				
17	Соціокультурна багатоманітність	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: спільнота, різноманітність, інтерес Уміння: - пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства; - розрізняє та ідентифікує локальні, регіональні, національно-культурні спільноти, співвідносить себе з ними; Ставлення: - взаємодіє з людьми з відмінними ідеями та цінностями	16.01	Опрацювати §17
18	Я і ми	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: рівність, виклик, дискримінація, утиски, булінг (цькування)	23.01	Опрацювати §18

		Уміння: - виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах; - ідентифікує випадки дискримінації (зокрема утисків), булінгу (цькування) та визначає їх наслідки для особи і групи осіб, до якої ця особа належить; - аналізує правила та процедури закладу освіти з погляду дотримання прав людини (зокрема недискримінації) та поваги до гідності людини; Ставлення: - пояснює вплив вчинків окремої людини на її найближче оточення, місцеву громаду, Україну та світ		
19	Я і моя професія	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: заняття людей, господарство, сільське господарство, промисловість Уміння: - розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому; - виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів)	30.01	Опрацювати §19
20	Людський розум	Уміння: - бере до уваги зміни, оцінює їх ризики та переваги для власного життя та життя спільноти - визначає способи власної співучасті в житті класу/ закладу освіти/ місцевої спільноти; Ставлення: - обґрунтовує користь обміну досвідом та взаємонавчання; - пояснює значення освіти в житті людини; - бере участь у виборах до органів самоврядування закладу освіти, аналізує та оцінює їх роботу; - демонструє сміливість та рішучість в обстоюванні справедливості в середовищі закладу освіти з дотриманням прав інших учасників освітнього процесу	06.02	Опрацювати §20
21	Моя громада	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: громада, громадський простір Уміння: - пояснює відмінності між громадським та особистим простором; - наводить приклади й пояснює призначення об'єктів громадського простору в минулому і сучасності; - розрізняє повноваження органів влади і приватних осіб;	13.02	Опрацювати §21

		Ставлення: - пояснює потребу доступності громадського простору для людей з інвалідністю або маломобільних груп населення		
22	Я і врядування	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: вибір, влада, сфера послуг, людина з інвалідністю Уміння: - визначає, що влаштовує/не влаштовує в знайомому оточенні; Ставлення: - бере до уваги і зважає у власній поведінці на інтереси класної та інших спільнот, до яких належить; - спільно з однолітками усвідомлено бере участь у громадських заходах	20.02	Опрацювати §22
23	Я і відпочинок у громаді	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: дозвілля Уміння: - визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; - позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає умовні маршрути, визначає відстані; - описує соціокультурні практики різних спільнот, до яких належить, порівнює їх з іншими (вподобання у їжі, способи привітання та звертання до людей, формули ввічливості тощо); - зіставляє культури, їх цінності, традиції, способи життя; - висловлює власне судження про культурне розмаїття і його цінність для суспільства, виявляє зацікавленість переконаннями інших людей	27.02	Опрацювати §23
24	Я і довкілля	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: сталий розвиток, енергозбереження, ресурсозбереження Уміння: - наводить приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище в часі і просторі, взаємодії людини та природи; - критично осмислює ризики, пов'язані із шкодою для навколишнього середовища; - обговорює те, як громадяни та уряди можуть сприяти сталому розвитку Ставлення: - діє для збереження навколишнього середовища	06.03	Опрацювати §24
25	Узагальнення з теми		13.03	Повторення теми 3
Тема 4: Моя країна та її історія				

26	Пізнання минулого	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: вплив, аргумент, висновок, припущення, історик Уміння: - описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури	20.03	Опрацювати §26
27	Видатні історики та їх праці	Уміння: - визначає придатність отриманої інформації для добору аргументів за допомогою вчителя Ставлення: - переконує інших у перевагах поведінки, заснованої на повазі до прав людини і поваги до гідності людини	03.04	Опрацювати §27
28	Давня історія України	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: держава Уміння: - описує перебіг історичних подій і визначає тяглість в історичному процесі; - наводить історичні та сучасні приклади виявів дискримінації та її подолання	10.04	Опрацювати §28
29	Середньовіч на Україна	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: князівство, королівство, соціальний стан Уміння: - формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей; - пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю Ставлення: - аргументує потребу спільних правил і законів, а також необхідність їх дотримуватися	17.04	Опрацювати §29
30	Україна в новий час	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: імперія, республіка Уміння: - співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо); - наводить приклади етнічного, релігійного, культурного й іншого розмаїття в Україні та світі в минулому і сьогоденні; - наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні	24.04	Опрацювати §30
31	Боротьба за державу у XX столітті	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: революція, громадянин Уміння:	01.05	Опрацювати §31

		- добирає приклади, які розкривають поняття/терміни, що використовуються в межах теми; - формулює судження про вчинки історичних осіб і сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду; - застосовує відповідні поняття в порівняльному описі історичних і сучасних дій та подій		
32	Відновлення незалежності України	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: суверенітет, розвиток, патріотизм Уміння: - розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти; - послідовно викладає інформацію, будує виступ з дотриманням структури; - застосовує відповідні поняття в порівняльному описі історичних і сучасних дій та подій Ставлення: - емоційно долучається до заходів, які спрямовані на утвердження цінності незалежності і територіальної цілісності України.	08.05	Опрацювати §32
33	Демократична держава	Учні/учениці розуміють значення термінів і понять: демократія, свобода, права, право/закон Уміння: - формулює висновок, судження на основі наведених фактів; - висловлює припущення стосовно можливого перебігу історичних подій; - пояснює, як держава забезпечує реалізацію прав людини (зокрема дитини); - пояснює значення громадсько-політичних понять (зокрема демократія, свобода, права, право/закон) з допомогою вчителя; - пояснює причини та наслідки розмаїття в сучасній Україні, аналізує культурне розмаїття України та світу Ставлення: - обговорює важливість поваги прав людини всіма людьми	15.05	Опрацювати §33-34
34	Узагальнення з теми		22.05	Повторення теми 4
35	Повторення курсу за рік		29.05	Повторення